

Nr 213.

Godkänd av första kammaren den 7 maj 1920.

Godkänd av andra kammaren den 7 maj 1920.

Riksdagens skrivelse till Konungen i anledning av Kungl. Maj:ts proposition med förslag till lag om medling i arbetstvister m. m.

(Andra lagutskottets utlåtande nr 27.)

Till Konungen.

Genom en den 20 februari 1920 dagtecknad proposition, nr 155, har Eders Kungl. Maj:t, under återopande av propositionen bilagda, i statsrådet och lagrådet förda protokoll, föreslagit riksdagen att antaga vid propositionen fogade förslag till

- 1) lag om medling i arbetstvister,
- 2) lag om central skiljenämnd för vissa arbetstvister samt
- 3) lag om särskilda skiljedomare i arbetstvister.

Under återopande av vad i riksdagens andra lagutskotts av riksdagen godkända utlåtande, nr 27, varav ett tryckt exemplar härvid fogas, i ämnet anförts, får riksdagen, med förklarande att Eders Kungl. Maj:ts förevarande förslag icke kunnat av riksdagen i oförändrat skick antagas, tillkännagiva, att riksdagen för sin del antagit följande lagar, nämligen:

1:o) **Lag**

om medling i arbetstvister.

Härigenom förordnas som följer:

1 §.

För vart och ett av de distrikt, i vilka riket för sådant ändamål av Konungen indelas, förordnar Konungen en förlikningsman med uppgift att, på sätt nedan sägs, medla i tvister mellan arbetsgivare och arbetare.

Därest så prövas påkallat, må Konungen tillika antingen uppdraga åt förlikningsman att jämväl utom sitt distrikt vara förlikningsman med visst, på annat sätt bestämt verksamhetsområde eller ock för sådant verksamhetsområde förordna särskild förlikningsman.

2 §.

Förlikningsman åligger:

att med synnerlig uppmärksamhet följa arbetsförhållandena inom det honom anvisade verksamhetsområdet;

att, i de fall och på det sätt i denna lag sägs, lämna sin medverkan till biläggande av arbetstvister, som inom samma område uppstå; samt

att eljest, på anmodan, gå arbetsgivare och arbetare tillhanda för åvägbringande av överenskommelser, som äro ägnade att främja ett gott förhållande dem emellan samt förekomma störande avbrott i arbetet.

Åstunda arbetsgivare och arbetare, att förhandling om sådan överenskommelse skall äga rum under ledning av opartisk ordförande, och kan förlikningsmannens medverkan för förhandlingen icke lämnas eller anses den icke böra påkallas, må på framställning av parterna socialstyrelsen, där den finner omständigheterna därtill föranleda, utse lämplig person att leda förhandlingarna.

3 §.

Har inom förlikningsmans verksamhetsområde uppkommit arbetstvist, som medfört eller synes hota att medföra arbetsinställelse av större betydelse, bör förlikningsmannen genom personligt besök å den plats, där tvisten utbrutit, eller på annat sätt träda i förbindelse med de tvistande, göra sig noga underrättad om, vari tvisten består, hemställa till de tvistande att i avbidan på tvistens lösning icke vidtaga, vidhålla eller utvidga arbetsinställelse, kalla de tvistande att, själva eller genom utsedda ombud, å bestämd tid och plats sammankomma till förhandling med varandra inför förlikningsmannen samt söka att under dessa förhandlingar, vilka anordnas på sätt lämpligast synes, åvägbringa tvistens lösning.

4 §.

För inkallande av de tvistande skall förlikningsmannen, i den mån de ej lämpligen kunna personligen kallas, anlita annan utväg, som efter

omständigheterna kan anses ändamålsenlig, såsom meddelande till för-
ening, vilken de tvistande å endera sidan tillhöra, eller till någon, som
för talan i tvisten, eller anslag å eller vid arbetsplatsen eller kungörelse
i tidning. Arbetsgivare är pliktig att på begäran av förlikningsmannen
låta å eller vid arbetsplatsen anslå kallelse å arbetarna.

Det åligger de tvistande att efterkomma förlikningsmannens kallelse.

5 §.

Är arbetsinställelse icke för handen och hava de tvistande, sedan för-
handling ägt rum, å båda sidor för förlikningsmannen tillkännagivit, att
de anse fortsatt förhandling ej vara till gagn för tvistens lösning, må
kallelse å de tvistande ej vidare av förlikningsmannen utfärdas; dock
äger han, om ändrade förhållanden därtill föranleda, inbjuda de tvistande
till nya förhandlingar.

6 §.

De förhandlingar, som av förlikningsmannen anordnas med och
mellan de tvistande, skola i främsta rummet hava till syfte att åvåga-
bringa överenskommelse i enlighet med anbud eller förslag, som under
förhandlingarna kunna bliva framställda från de tvistande själva; an-
kommande därvid på förlikningsmannen att, om och i den mån sådant
kan anses ägnat att befordra en god lösning av tvisten, hemställa om
de jämkningar eller medgivanden, som för ändamålet kunna synas
lämpliga.

7 §.

Det bör vara en var av de tvistande angeläget att, i den mån så-
dant erfordras för att bereda förlikningsmannen tillförlitlig grund för
tvistens bedömande, på anhållan av förlikningsmannen giva honom del
av räkenskaper och andra handlingar samt meddela statistiska och andra
uppgifter, varöver de tvistande förfoga, ävensom hålla vederbörande
arbetsplatser för förlikningsmannen tillgängliga. Den som, enligt vad
nu är sagt, går förlikningsman tillhanda äger att, i den omfattning han
finner behöfligt, göra förbehåll, att vad förlikningsmannen på sådant
sätt erfar ej må av denne yppas.

8 §.

Kan icke vid förhandlingarna inför förlikningsmannen enighet vin-
nas, må han uppmana de tvistande att låta tvisten avgöras av sådan skilje-

nämnd eller skiljedomare i arbetstvister, varom i lag är särskilt stadgat, eller att eljest lämna uppdrag åt en eller flera personer, vilkas utlåtande de tvistande utfästa sig att efterkomma, att, efter prövning, om och i vilken mån de från ena eller andra sidan framkomna påståendena må vara befogade och på vilket sätt följaktligen den föreliggande tvisten rättast bör lösas, såsom skiljemän skilja de tvistande emellan.

I händelse uppmaning i sistnämnda syfte efterkommes av parterna, bör förlikningsmannen, i den mån så befinnes behöfligt, lämna sin medverkan för utseende av skiljemän, underrätta dessa om uppdraget samt i övrigt medverka till, att det åsyftade avgörandet må komma till stånd.

Ej må förlikningsman själv åtaga sig skiljemannauppdrag i arbetstvister.

9 §.

Vad i 3 § är stadgat avser icke arbetstvist, som uppstått inom näringsgren, industriell anläggning eller arbetsföretag, där särskild förhandlings-, förliknings- eller skiljenämnd är upprättad, med mindre de tvistande å ömse sidor påkalla förlikningsmannens mellankomst eller förhållandena göra sannolikt, att den särskilda nämnden icke varder för tvistens biläggande anlita, eller ock förhandling inför sådan nämnd i stadgad ordning ägt rum, utan att uppgörelse vunnits.

Ej heller äga stadgandena i berörda paragraf tillämpning i fråga om tvist, som hänskjutits till sådan skiljenämnd eller skiljedomare i arbetstvister, varom i lag är särskilt stadgat.

10 §.

I fråga om rättsverkan av de tvistandes överenskommelser, utfästelser eller andra beslut under förhandlingar, om vilka i denna lag är sagt, gäller, allt efter beslutens innehåll och det sätt, varpå de tillkommit, vad allmän lag förmår.

11 §.

Berör utbruten tvist, som påkallar förlikningsmans ingripande, även annan förlikningsmans verksamhetsområde, åligger det förlikningsmännen att, så fort ske kan, om tvistens utbrytande ävensom, så vitt möjligt, angående densamma omfattning insända underrättelse till socialstyrelsen, som förordnar en av förlikningsmännen att i tvisten medla eller, där sådant finnes påkallat, hos Konungen anhåller om dylikt förordnande för annan person.

12 §.

Där arbetstvist innebär synnerlig fara för arbetsfreden eller sådant eljest prövas påkallat, äger Konungen uppdraga åt sakkunniga och erfarna personer att i egenskap av särskild förlikningskommission, jämte vederbörande förlikningsman eller, där han finnes icke lämpligen kunna taga befattning med arbetstvisten, i hans ställe medla i densamma.

Sådant uppdrag må även lämnas särskild person.

13 §.

Förlikningsman skall föra dagbok angående vad som förefaller i de tvister, med vilka han tager befattning. Överenskommelser, utfästelser eller andra beslut av de tvistande skola i nämnda dagbok fullständigt intagas eller densamma biläggas.

Förlikningsman skall inom tre månader efter varje kalenderårs utgång till socialstyrelsen insända berättelse om sin verksamhet under året samt om förloppet av de tvister, som under detsamma handlagts.

Berättelsen skall genom socialstyrelsens försorg befordras till trycket.

14 §.

Närmare föreskrifter rörande förlikningsmännens och förlikningskommissions verksamhet meddelas av Konungen.

15 §.

Angående ersättning till förlikningsman, ledamot av förlikningskommission och sådan opartisk ordförande, om vilken i 2 § sägs, gälla vad Konungen därom stadgar.

Denna lag träder i kraft den 1 juli 1920, då lagen den 31 december 1906 angående medling i arbetstvister upphör att gälla.

2:o) **Lag**

om central skiljenämnd för vissa arbetstvister.

Häri genom förordnas som följer:

1 §.

För slitande av sådana arbetstvister, varom här nedan sägs, skall finnas en central skiljenämnd.

2 §.

Den centrala skiljenämnden äger upptaga till avgörande fråga om kollektivavtals rätta innebörd och tillämpning, därest enligt bestämmelse i avtalet eller eljest genom överenskommelse mellan dem, som slutit detsamma, sådan fråga hänskjutits till nämnden.

Ej må fråga, som nu är sagd, av nämnden upptagas, där skiljeavtalet innefattar rätt för parterna att klandra skiljedomen eller tvist angående frågan är vid domstol anhängig.

3 §.

Den centrala skiljenämnden äger helt eller delvis avvisa till densamma hänskjuten fråga, då nämnden med hänsyn till frågans begränsade betydelse eller eljest finner densamma icke lämpligen böra av nämnden handläggas.

Varder till nämnden hänskjuten fråga, på sätt nu är sagt, av nämnden avvissad, och har ej i skiljeavtalet anvisats annan utväg för tvistens slitande genom skiljedom, vare i avseende å sådan fråga skiljeavtalet förfallet.

4 §.

Av den centrala skiljenämnden meddelad skiljedom skall lända till efterrättelse lika som domstols laga kraft ägande dom.

Nämnden må, där så finnes erforderligt, giva förklaring av skiljedom, som av nämnden meddelats.

5 §.

Den centrala skiljenämnden består av sju ledamöter.

Tre av ledamöterna förordnas av Konungen för en tid av två år i sänder bland personer, som icke kunna anses företräda arbetsgivar- eller arbetarintressen, och utser Konungen en av dessa ledamöter till nämndens ordförande samt en till ställföreträdare för denne. Minst en av de utav Konungen förordnade ledamöterna skall vara lagkunnig man, vilken fullgjort vad författningarna föreskriva om dem, som må nyttjas uti domarämbeten.

Övriga fyra ledamöter utses för ett år i sänder, två av svenska arbetsgivarföreningarnas förtroenderåd och två av landsorganisationen i Sverige. För dessa fyra ledamöter utses i enahanda ordning dubbelt så många suppleanter.

Avgår ledamot eller suppleant, utses annan ledamot eller suppleant för återstående delen av den tid, för vilken den avgångne varit utsedd. Skiljenämnden skall hava sitt säte i Stockholm.

6 §.

Ledamot eller suppleant, som i 5 § avses, skall vara svensk medborgare och hava uppnått tjugufem års ålder. Ej må befattningen innehavas av den,

 som står under förmynderskap,

 som är i konkurstillstånd eller vars egendom, utan att vara avträdd till konkurs, förvaltas för borgenärers räkning,

 som är förklarad ovärdig att i rikets tjänst vidare nyttjas eller eljest på grund av honom ådömd straffpåföljd icke må utöva allmän befattning eller genom utslag, vilket ännu icke vunnit laga kraft, är dömd till straffpåföljd, varom sist förmåles, eller som är under framtiden ställd för brott, vilket kan medföra sådan påföljd, eller

 som blivit dömd ovärdig att föra andras talan inför rätta.

7 §.

Mot ledamot av den centrala skiljenämnden gälla samma jäv, som i rättegångsbalken stadgas i fråga om domare.

8 §.

Fråga, som hänskjutits till den centrala skiljenämnden, må avgöras av fem ledamöter. Ej må annat än udda antal ledamöter deltaga i avgörandet.

Vid besluts fattande skola närvara lika antal representanter för arbetsgivare och arbetare samt minst en lagfaren ledamot bland dem, som förordnats av Konungen.

9 §.

Uppkomma vid tvistefrågas avgörande olika meningar mellan den centrala skiljenämndens ledamöter, gälle den mening, varom mer än halva antalet av de röstande är ense. Ernås ej sådan röstövervikt angående fråga, som blivit överlämnad till nämndens prövning, vare i avseende därå skiljeavtalet förfallet.

10 §.

Den centrala skiljenämndens avgörande av tvistefråga påkallas hos ordföranden i skrift, som skall innehålla uppgift på den eller de frågor, om vilka skiljedom äskas.

Ordföranden utsätter tid för nämndens sammanträde samt tecknar å skriften resolution med uppmaning till parterna att å angiven tid och plats inställa sig inför nämnden eller dessförinnan till ordföranden inkomma med skriftliga yttranden och därvid foga de handlingar, som de i övrigt önska åberopa.

Hava ej parterna å ömse sidor gjort ansökan om tvistens upptagande, åligger det sökanden att bevisligen tillställa motparten ansökningen med därå av ordföranden tecknad resolution.

11 §.

Till utredning av fråga, som av den centrala skiljenämnden handlägges, äger nämnden låta vid allmän underrätt höra vittnen och sakkunniga. Finner nämnden sådan åtgärd nödig, äger nämnden därom göra framställning hos den underrätt, inom vars område den, som skall höras, har sitt hemvist eller någon tid uppehåller sig, och varde denne genom rättens eller domarens försorg till rätten kallad. Rätten äger tillägga vittne och sakkunnig ersättning med vad som prövas skäligt. Sedan förhöret hållits, skall rätten tillställa skiljenämnden protokoll däröver.

12 §.

Av den centrala skiljenämnden beslutad skiljedom skall skriftligen avfattas och av de i beslutet deltagande ledamöterna undertecknas samt av ordföranden förvaras.

Utskrifter av skiljedomen skola, å nämndens vägnar underskrivna av ordföranden, till parterna utgivas.

13 §.

Kostnaderna för förhör, som i 11 § sägs, bestridas av allmänna medel. Skiljenämndens beslut meddelas avgiftsfritt.

14 §.

Närmare föreskrifter angående den centrala skiljenämndens verksamhet må meddelas av Konungen.

Denna lag träder i kraft den 1 juli 1920.

3:o) **Lag**

om särskilda skiljedomare i arbetstvister.

Härigenom förordnas som följer:

Konungen äger, i mån av behov, efter framställning av kommuner eller eljest, förordna särskilda personer att på anmodan av parter var för sig avgöra arbetstvister, som av parterna hänskjutits till skiljedom, eller på anmodan av parter eller av dem valda skiljemän såsom opartiska ordförande i skiljenämnder deltaga i dylika tvisters slitande. Förordnanden, som nu nämnts, meddelas på viss tid, högst två år i sänder.

Skiljedomare, som här avses, skola hava fullgjort vad författningarna föreskriva om dem, som må nyttjas uti domarämbeten.

I övrigt skall i avseende å dessa skiljedomare och deras verksamhet vad i lagen om skiljemän är stadgat äga motsvarande tillämpning.

Närmare föreskrifter om skiljedomarnes verksamhet må meddelas av Konungen.

Denna lag träder i kraft den 1 juli 1920.

Stockholm den 7 maj 1920.

Med undersåtlig vördnad.
